

Чињеница да етнoгoизам, етнoцентризам и некoнтрoлисана миграција спадају у претње националној безбедности Русије, данас код никога не може да изазове сумњу. Ипак, анализа тенденција, те социјалних и политичких последица некoнтрoлисане миграције, припада тзв. деликатним темама, где истраживач мора да пробија пут преко “минског поља” оптужби за расизам и јачање ксенофобије, од структура за заштиту људских права. Постоји и велики ризик навлачења гнева етнонационалиста, чији је кредо парола “Русија Русима”.

Другим речима, проблем некoнтрoлисане миграције толико је митологизован, и толико су њиме овладале различите политичке снаге зарад извлачења политичких и пропагандних дивиденди, да је потребна немала истраживачка храброст да се адекватно покаже улога некoнтрoлисане миграције у дестабилизацији унутрашњoполитичког развоја Русије.

Дистанцирати се од проблема који је постао социјални и политички ризик за руско друштво, значи препустити га политичком екстремизму и свакидашњој свести, која има инферналне представе о узроцима и карактеру миграционих процеса. Алтернативна култура толеранције ефикасна је само у социјално-интеграционим механизмима, који обезбеђују укључивање прихватљивог броја миграната у активан социјални и политички живот. Толеранција подсећа на “тројанског коња” у условима одсуства ма какве јасне и доследне миграционе политике, и палијативних мера, које су кадре, у најбољем случају, да “пригуше” ксенофобију и регулишу миграцију засебних етнонационалних и социјално-професионалних група.

Према различитим експертским оценама, у складу са подацима за октобар 2011. године, маса незаконитих миграната у Русији броји од 3,5 до 15 милиона људи – држављана других земаља или лица без држављанства, која имају истекле визе или нису регистрована у месту пребивања, бавећи се, на нелегалној основи, радном или неком другом делатношћу на територији Руске Федерације.

Пише: Александар Дегтјарјев, Игор Дјачук
понедељак, 16 април 2012 08:20

Русија, треба подсетити, није пионир у решавању проблема неконтролисане миграције – годишње до 3-5 милиона дошљака из Африке, Југоисточне Азије, са Индијског полуострва и из Латинске Америке, тежи да стекне стално место боравка у земљама тзв. златне милијарде. Миграција – премештање великих маса људи у потрази за послом, пристојним условима живота, и безбедношћу – својствена је процесу глобализације, и познати социолог Ентони Гиденс убрја је у ризике високог степена.

Миграција се не може окарактерисати недвосмислено. Милиони “гастарбајтера”, радника из Турске, Југославије и Грчке, својим су радом значајно допринели немачком економском чуду 60-их година, а милиони нових миграната подупиру моћан економски и интелектуални потенцијал САД. Али, милиони миграната су до непрепознатљивости изменили облик европских градова, уносећи у културу “користи, марљивости и индивидуализма”, елементе социокултурног изолационизма и нетрпељивости према либералним традицијама. Велики проблем за Француску, Велику Британију и Белгију јесте одсуство воље значајног дела миграната да се интегришу у друштво-реципијента, под условима прихватања савремене политичке културе и укључивања у грађанску нацију. Велику претњу представља распростирање криминалних енклава миграната, повезаних са “црним” бизнисом, кријумчарењем, трговином наркотицима, проституцијом и економским ропством.

Искуство европских држава и САД уверава да је могуће стећи значајну економску и социјалну корист, стабилизovati економски раст и развој плуралистичке демократије, међутим, ако је миграција неконтролисана, може се упасти у низ социјалних и политичких конфликта. То нису избегла чак ни друштва са демократским традицијама и ефикасним институцијама социјализације и интеграције. Неконтролисана миграција у Русији, почела је са распадом Совјетског Савеза, и требало је више деценија да државни органи и друштвене структуре макар оцртају приступе за оцењивање тог унутрашњег фактора руског живота. С муком усвојени систем регистрације миграната, садржи процедуре обавештавања, и не може чак ни приближно да се сматра за механизам нормативног регулисања миграције, њеног подстицања или ограничавања.

Својевремено, Борис Њемцов, још за време када је био лидер “Савеза десних снага”, тврдио је, да је миграција апсолутна корист за Русију, пошто попуњава губитке од катастрофалне депопулације и потпомаже формирање мултикултурног друштва западног типа. Већ је тада било основа да се позиција налик овој не прихвати као нешто што поседује убедљиву аргументацију. Сваке године, становништво се смањује у оквирима од 800 хиљада до милион људи. Наравно, опажа се како процес старења, тако и скраћивања просечног трајања живота. Ипак, по најскромнијим прорачунима, Русију сваке године напушта 150-250 хиљада људи, у већини случајева (80%) неповратно – људи активног социјалног узраста (25-40 година), углавном висококвалификовани

радници, инжењери, научници.

На тај начин, смањује се репродукција професионалног, образовног и културног потенцијала, и према томе, ресурси за пробој са позиције периферне сировинске државе. Чак и да садашња руска економија одједном “почне да ради” на совјетском нивоу, дефицит инжењерско-техничких и научних кадрова показао би се као моћна, а може бити, и као непремостива препрека на путу економског раста. Житељи кавкаског региона, држављани земаља Средње Азије, и други мигранти који долазе у Русију, чак и уз сву своју жељу, и по свему судећи, уз жељу Њемцова, никако не могу попунити дефицит кадрова.

Миграција у Русију не компензује губитке због одлива руских држављана у иностранство. Од 10 милиона нелегалних миграната, само 10-15% чини традиционална радничка миграција. Житељи Украјине, Молдавије и Таџикистана углавном су запослени у грађевини, на путним радовима и у комуналним предузећима руских модернизованих мегалополиса (Москве, Санкт-Петербурга). Ипак, 90% нелегалних миграната концентрише се у сфери трговине и посредничких услуга, где несумњиво лидерство припада кинеској и азербејџанској дијаспори. Углавном, то су млади мушкарци са ниским образовним статусом (основно или непотпуно средње образовање), без савремених професионалних навика, досељеници из сеоских или депресивних региона.

Сваке године, нелегални мигранти износе из Русије 25-30 милијарди долара, што чини трећину руског буџета. Социјално-економске позиције миграната, ниске професионалне навике, архаична субкултура и слабо знање руског језика, чини мало вероватним њихово учешће у модернизацији социјално-економске инфраструктуре. Непродуктиван карактер делатности већине нелегалних миграната и организација сиве економије ојачавају тенденцију демодернизације руске привреде, и неповратног распада на уски извозни сектор са селективном применом напредних технологија и на примитивну “пијачну” економију, захваљујући којој егзистирају милиони људи у тзв. “Трећем” и “Четвртом” свету.

Представа о мигрантима својственој предузимљивости и тржишном размишљању, у чему и јесте залог просперитета у поређењу са локалним становништвом, не може да издржи критику – високопрофесионални и високообразовани слојеви руског становништва, оријентисани ка савременој економији, бивају надиграни од миграната у правном абсентизму, тактици дослуха и спремности за сумњиве комерцијалне операције. Управо доминација сиве економије чини од Русије “Меку” за неконтролисану миграцију, а ризичне групе, које стичу економски капитал у стању социјалне неодређености, на сваки

Неконтролисана миграција као претња безбедности Русије

Пише: Александар Дегтјарјев, Игор Дјачук
понедељак, 16 април 2012 08:20

се начин супротстављају увођењу контроле над миграцијом, као услови за прелаз ка стабилном економском развоју.

Неконтролисана миграција кардинално деформише геополитички простор Русије – на јужном и источном правцу, геополитички ломови садрже непосредну претњу територијалних губитака. Активна колонизација Далеког истока и Сибира дошљацима из Кине, при годишњем смањивању локалног становништва од 300-400 хиљада, чини вероватном кинеску “мирну анексију”. Кинеска дијаспора ће 2015-2020. године, уз очување садашњих социјално-демографских тенденција, чинити половину становништва на територијама источно од Урала. Није тешко наслутити какве перспективе чекају Русију, ако се узму у обзир два фактора – у том периоду Кина улази у тројку светских економских и војних лидера, и “Хуацјао” (*Кинези који живе изван отаџбине, хуа – Кина, цјао – емигрант, прим. Н.В.*), показатељ оданост својој историјској домовини.

У јужноруском региону, неконтролисана миграција доводи до борбе између Русије и суседних регионалних држава (Турске, Ирана, Саудијске Арабије). Пошто је међу нелегалним мигрантима велики удео исламских етноса (Азербејџанаца, Курда, Турака-Месхетинаца), борба се развија не толико за поседовање природних ресурса, колико за учвршћивање религиозно-фундаменталистичког начина живота и антируске политичке културе.

Ако се претпостави да је геополитичка експанзија на кавкаском правцу била изазвана врло важном потребом Русије да неутралише претње на Кавказу и у суседним регионима, онда је улога Кавказа као природне одбрамбене границе Русије очигледна. Ипак, у условима потискивања руског становништва, и формирања новог друштва чији су културно-политички оријентири везани за исламски свет иза границе, могућ је најгори геополитички сценарио. Не треба заборавити да је трагедија становништва на Косову почела још далеких педесетих година XX века, са неодговорном одлуком Јосипа Броза Тита, да пружи право боравка за 200 хиљада албанских нелегалних миграната.

На социјално-политичком плану, миграција “без граница” кочи формирање правне државе и грађанског друштва, друштвено-политичке стабилности. Илегални мигрант припада традиционалном сегментираним друштвима – он је кадар да постигне успех у оквирима строгих културних разлика. Логика “промене професије и мењања социокултурног идентитета”, њему је страна и несхватљива. Члан грађанског друштва адаптира се на нове тржишне услове и спреман је да се премести у било који сектор социјалне делатности, а мигрант преживљава у специфичним привредним и социјалним

условима, у властитој неконкурентној средини.

Другим речима, неконтролисана миграција репродукује традиционално друштво, аутаркично по социјалним и политичко-правним параметрима. Када организације за људска права подржавају захтеве миграната да буду остављени на миру, под старатељство се узимају не савремене грађанске асоцијације, већ вансистемске групе са доминацијом специјалног нормативног поретка клана или професионалне заједнице.

Неконтролисану миграцију ћутке одобравају политички субјекти са разноликим политичким капиталом. Владајућа политичка класа често види у постојању нелегалних миграната згодан објект за пребацивање одговорности за погоршавање социјалне ситуације. Одсуство правних механизма контроле над миграционим процесима корисно је и државној бирократији – реч је о значајном извору прихода од сиве економије и ширењу компетенција ван правних оквира, а на основу званичних инструкција.

Моћни мигрантски лоби, захваљујући илегалцима, поседује латентни ресурс утицања на понашање легалних миграната. Било које правне иновације у сфери миграционе контроле доста се често тумаче као кршење права етничких мањина. Као резултат, легални мигранти су принуђени да мењају постигнут социјални статус за прескриптивни етнички – политички избор се намеће политиком подршке правима “озлојађених” земљака.

Неконтролисана миграција потпомаже и политичку маргинализацију становништва. У Русији се примећује тенденција пораста утицаја политичког екстремизма у регионима који су подвргнути неконтролисаном миграцији. Руске националистичке организације отворено профитирају на фобијама становништва и реалним проблемима, и предлажу опасан план депортације “туђинаца”, и ако 20-25% грађана, и уз резерве, ипак одобрава насиље при решавању миграционих проблема, то је претња националној безбедности Русије у виду пораста политичке напетости у друштву и вероватноће иностраног мешања у унутрашње ствари Русије.

Неконтролисана миграција подвргава проби политичку стабилност, превођењем политике из сфере конкуренције и слагања различитих политичких позиција у арену борбе за прераспodelу ресурса власти. Појачава се утицај етничких дијаспора на политику у регионима, с циљем добијања политичко-правних преференција. То изазива узвратну реакцију старих регионалних елита, које прибегавају ка етноконфликтном

Пише: Александар Дегтјарјев, Игор Дјачук
понедељак, 16 април 2012 08:20

моделу политичких односа, зарад очувања и учвршћивања политичког утицаја. Политички и етнички сепаратизам, на суштински начин ограничава функционалност формираних социјалних, правних и политичких институција.

Снижавање интелектуалног, образовног и духовно-моралног потенцијала, деструктивно утиче на стање националне безбедности. Ксенофобија и изолационизам карактеристични су за друштво које је подељено на групе са аутономним социјалним и културним вредностима.

Помодна теза мултикултурализма адекватнија је у имигрантским друштвима (САД или Тринидад и Тобаго). Руска цивилизација такође има богате традиције заједничког живљења народа. Разлике се са толерантношћу интегришу, уз очување властитог етнокултурног идентитета, "јединства у разноликости". Толеранција тражи одобравање и подстицање индивидуалног избора и персонификованих верзија културе и религије. Тако је могуће користити принцип толеранције у заштити индивидуалних права, али његово преношење на колективне идентитете фактички означава законитост претензија на државне и социјалне ресурсе са циљем јачања културних разлика између локалног становништва и миграната.

Неконтролисана миграција узрокује снижење квалитета државног језика. Треба узети у обзир да преовлађујућа већина нелегалних миграната јесу убеђени носиоци матерњег језика, односно нису спремни да функционално овладају језиком друштва-реципијента, што се радикално разликује од културно-језичке интеграције легалног мигранта.

Притисак ненормативне лексике у руском језику умногоме је одређен надмоћношћу трговаца из даљег и ближег иностранства на робним и прехрамбеним тржницама – мигранти често сматрају да управо коришћење инферналне лексике демонстрира могућности самоодбране и подршке властитом достојанству. Неконтролисана миграција доприноси културној деградацији локалног становништва, дозвољава да се издигну на лидерске позиције носиоци девијантних супкултура са језиком "претњи и дистанцирања".

Социокултурна агресија извесног дела нелегалних миграната изазива раст неповерења према институцијама власти. Вероватно да апстрактно-правна одређења сужавају сферу духовне блискости, али је симболичко супротстављање пожељније од реалног "рата свих против свију", у условима повратка друштва ка примордијалним групним

Неконтролисана миграција као претња безбедности Русије

Пише: Александар Дегтјарјев, Игор Дјачук
понедељак, 16 април 2012 08:20

идентитетима.

Првостепен задатак система националне безбедности Русије јесте да се обезбеди позитивна динамика друштвено-политичког развоја и да се истовремено не склизне на позиције слепе одбране и тоталног неповерења према осталом свету. Русији, у решавању проблема нелегалне миграције, употребљавајући искуство европских држава, корисно је ослањање на традиције мултиетничке руске цивилизације.

Извор: <http://www.evrazia.org/article/1910>

Превео и приредио са руског – Небојша Вуковић